УДК 81’42:004.8
DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.5/26

Корольов І. Р.
https://orcid.org/0000-0003-0436-5923
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Маріна О. С.
https://orcid.org/0000-0002-9079-5702
Мюнстерський технологічний університет

ВІД КУЛЬТУРНИХ ДО АЛГОРИТМІЧНИХ СЕМІОТИПІВ: ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА КОМУНІКАТИВНУ ПОВЕДІНКУ[1]

У статті розглядається трансформація комунікативної поведінки в умовах поширення штучного інтелекту (далі – ШІ) та алгоритмічно опосередкованої комунікації. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження є концепція семіотичних регуляторів комунікативної поведінки, пов’язана з поняттями ментальності, національного характеру, комунікативної свідомості й культурно зумовлених дискурсивних практик. Мета статті – з’ясувати, як алгоритмічні системи беруть участь у формуванні та регулюванні комунікативної поведінки. Для опису цього процесу запропоновано поняття «алгоритмічні семіотипи» як аналітичне розширення теорії культурних семіотипів у цифровому середовищі. Ним позначено відносно стійкі патерни комунікативної поведінки та інтерпретаційні схеми, що формуються або закріплюються під впливом алгоритмічних систем і впливають на вибір мовних засобів і стратегій взаємодії. Виокремлено три механізми цього впливу: стандартизацію дискурсивних практик, алгоритмічну інтерпретацію повідомлень і формування комунікативних очікувань. На прикладах редагування тону повідомлення та перекладу культурно маркованої лексики показано, як рекомендації ШІ змінюють форму дискурсивної практики, трансформуючи її прагматичний потенціал і соціокультурний зміст. Розглядається подвійна роль ШІ в міжкультурній комунікації: він може полегшувати адаптацію повідомлень до іншого культурного контексту, але водночас сприяти стандартизації та втраті смислових відтінків. Окреслено ризик алгоритмічного відтворення культурних стереотипів та їх закріплення в комунікативній свідомості й поведінці користувачів. Обґрунтовано доцільність розгляду сучасної комунікативної поведінки як гібридної, оскільки вона формується у взаємодії культурного досвіду людини й алгоритмічних систем. Наголошено на важливості критичного оцінювання рекомендацій ШІ.

Ключові слова: *штучний інтелект, культурні семіотипи, алгоритмічні семіотипи, комунікативна поведінка, комунікативна свідомість, когнітивно-семіотичний модус, алгоритмічна система, дискурсивна практика.*

Постановка проблеми. Комунікація дедалі частіше відбувається не лише безпосередньо між людьми, а й за посередництва алгоритмічних систем. ШІ використовують для перекладу, редагування текстів, підготовки ділового листування, пошуку інформації, підтримання діалогу тощо. За таких умов він постає не тільки цифровим / технічним інструментом, а й потенційним учасником комунікативного процесу, здатним впливати на сприйняття інформації, формулювання думок і вибір стратегій взаємодії [2; 3; 8; 9; 10].

[1] Статтю підготовлено в рамках НДР №25БП044-02 «Лінгвістична експертна аналітика українськомовного деструктивного Інтернет-контенту з використанням технологій штучного інтелекту», що виконується в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (І.Р. Корольов) за підтримки Міністерства освіти і науки України за рахунок коштів Державного бюджету України (Наказ МОНУ № 369 від 25.02.2025).

© Корольов І. Р., Маріна О. С., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя для осмислення відповідних змін пропонується у праці Ігоря Корольова та Людмили Домилівської "Mentality and National Character as Semiotic Regulators of Communicative Behavior", в якій ментальність і національний характер розглядаються крізь призму когнітивної семіотики та співвідносяться із системою регуляторів комунікативної поведінки, серед яких виділяються традиції, норми етикету й ритуалу, стереотипи, усталені уявлення, схеми пояснення явищ і подій, а також механізми каузальної атрибуції [6, с. 355].

Постановка завдання. Метою статті є адаптація зазначеної теоретико-методологічної перспективи до умов комунікації, опосередкованої ШІ, і з'ясуванні того, як алгоритмічні системи можуть брати участь у формуванні та регулюванні комунікативної поведінки. Для досягнення цієї мети передбачено розв'язання таких **завдань**: 1) розглянути культурні семіотипи як семіотичні регулятори комунікативної поведінки у взаємозв'язку з поняттями ментальності, національного характеру та комунікативної свідомості; 2) обґрунтувати доцільність використання поняття *алгоритмічні семіотипи* та визначити його зміст у контексті комунікації, опосередкованої ШІ; 3) виокремити й охарактеризувати основні механізми алгоритмічного впливу на комунікативну поведінку, зокрема стандартизацію дискурсивних практик, алгоритмічну інтерпретацію повідомлень і формування комунікативних очікувань; 4) з'ясувати особливості участі ШІ в міжкультурній комунікації, зосередивши увагу на співвідношенні культурної адаптації та стандартизації дискурсивних практик; 5) окреслити ризики відтворення й закріплення культурних стереотипів алгоритмічними системами; 6) обґрунтувати доцільність розгляду комунікативної поведінки як гібридної, сформованої у взаємодії культурних та алгоритмічних семіотипів.

Пропонуємо поняття *алгоритмічні семіотипи*, що використовується як аналітичне розширення теорії семіотипів стосовно цифрового середовища, а не як усталений термін сучасної семіотики. Його слід відрізняти від поняття *алгоритмічна семіотика*, запропонованого Пітером Полаком [8] для аналізу знакових та інтерфейсних механізмів, через які алгоритмічна логіка стає доступною людському сприйняттю. Сучасні дослідження семіотики штучного інтелекту також аналізують участь ШІ у виробництві, інтерпретації та циркуляції знаків [2]. У статті поняття алгоритмічних семіотипів розвивається на перетині цих дослідницьких напрямів і теорії культурно зумовлених регуляторів комунікації.

Виклад основного матеріалу. Комунікативну поведінку не можна звести лише до використання мовних / мовленнєвих / дискурсивних одиниць. Вона охоплює норми, традиції та усталені способи взаємодії, що формуються в межах конкретної лінгвокультури. Комунікативна діяльність людини пов'язана з комунікативною свідомістю – відносно стійкою сукупністю когнітивних процесів і дискурсивних практик, які спрямовують поведінку індивіда, групи або спільноти.

У типових комунікативних ситуаціях інтерактанти не створюють усіх правил заново, а спираються на вже засвоєні моделі сприйняття й реагування. Саме такі знакові регулятори можна описати поняттям *семіотипи*: вони допомагають організовувати сприйняття інформації, декодувати її, оцінювати та інтерпретувати. Особливого значення в цій системі набувають ритуалізовані форми комунікації – традиції та норми етикету. Традиція регулює очікуваний і соціально схвалюваний спосіб поведінки, тоді як етикетно-ритуальна норма зазвичай має більш обов'язковий характер.

Привітання, подяки, вибачення, форми звертання та правила (не)вербальної поведінки передають не лише буквальний зміст повідомлення. Вони також сигналізують про ставлення співрозмовників одне до одного, їхні статусно-рольові позиції та розуміння ситуації [1; 6]. Отже, культурні семіотипи виконують дві взаємопов'язані функції: інтерпретативну, що забезпечує осмислення дискурсивних практик, і регулятивну, яка впливає на вибір мовної реакції та загальну стратегію комунікативної поведінки.

Культурні семіотипи формуються в певному соціокультурному середовищі та пов'язані з ментальністю й національним характером спільноти. Ментальність можна розуміти як зумовлений історичними, соціальними, економічними, політичними, духовними й моральними умовами спосіб сприйняття світу. Національний характер у цій теоретичній рамці пов'язаний із психологічними стереотипами поведінки, тоді як ментальність – із когнітивними схемами осмислення дійсності [6, с. 355]. Водночас ці поняття не слід застосовувати як характеристики цілком однорідної спільноти: у кожній культурі наявні соціальні, професійні та інші відмінності. Це застереження важливе і для аналізу алгоритмів, які можуть відтворювати спрощені уявлення про культурні групи.

Поняття алгоритмічного семіотипу. У цифровому середовищі алгоритмічні системи можуть формувати або закріплювати схеми, подібні за функціями до культурних семіотипів [2; 8; 10]. Це відбувається через рекомендації, класифікацію повідомлень, автоматичне редагування та генерування формулювань [8]. Під алгоритмічним семіотипом у цій статті розуміємо відносно стійкий патерн комунікативної поведінки або інтерпретаційну схему, що формується чи закріплюється під впливом алгоритмічної системи та позначається на виборі мовних засобів, способів інтерпретації повідомлень і стратегій взаємодії [2; 8; 10].

Такий патерн може охоплювати звичний спосіб реалізації певної дискурсивної дії, характерний ступінь ввічливості, типову структуру аргументації або спосіб формулювання відповіді в різних комунікативних ситуаціях – кооперативних, нейтральних чи конфліктних. Він також може позначатися на уявленні користувача про те, яким має бути «правильний», зрозумілий або прийнятний текст [5; 6]. Якщо культурні семіотипи накопичуються в процесі історичного й соціального досвіду, то алгоритмічні моделі можуть закріплюватися значно швидше – завдяки повторюваному щоденному використанню цифрових сервісів [8]. Цю відмінність можна подати у вигляді двох аналітичних ланцюгів як традиційну модель:

культура → ментальність → стереотипи й норми → інтерпретація → регулювання → комунікативна поведінка.

У цифровому середовищі до неї додається рівень даних та алгоритмічної обробки:

культура й дані → алгоритми та ШІ → алгоритмічні семіотипи → інтерпретація й очікування → регулювання → комунікативна поведінка.

Окрему увагу варто зосередити на прогностичному аспекті алгоритмічного впливу. Система не лише обробляє наявне повідомлення, а й на основі даних може передбачати ймовірні реакції або вподобання користувача та пропонувати формулювання, які відповідають такому прогнозу [8]. У результаті користувач отримує не просто рекомендацію щодо формулювання висловлення або реалізації певної дискурсивної практики, а й певну модель очікуваної комунікації. Водночас характер і потенціал цього впливу залежать від особливостей конкретної алгоритмічної системи, контексту її використання та рішень самого користувача, зумовлених, зокрема, його комунікативною свідомістю, попереднім досвідом і здатністю критично оцінювати запропоновані рекомендації [8].

Основні механізми алгоритмічного впливу. Можна виокремити три взаємопов'язані механізми, через які ШІ потенційно впливає на формування алгоритмічних семіотипів: стандартизацію дискурсивних практик, їхню алгоритмічну інтерпретацію та формування комунікативних очікувань.

Перший механізм полягає у стандартизації дискурсивних практик. Алгоритмічні інструменти можуть пропонувати широкому колу користувачів подібні моделі реалізації інституційних і неінституційних дискурсивних практик [8]. Якщо користувач регулярно враховує такі рекомендації, окремі формулювання та способи організації дискурсу поступово стають звичними й можуть почати сприйматися як природна норма. У такий спосіб повторюване використання алгоритмічних рекомендацій може сприяти формуванню та закріпленню алгоритмічних семіотипів, які виявляються у відносно стійких патернах комунікативної поведінки.

Показовим є приклад ресурсу Grammarly, який пропонує не лише виправлення граматичних помилок, а й переформулювання висловлень з урахуванням їхньої комунікативної спрямованості, що може змінювати спосіб реалізації відповідної дискурсивної практики. Наприклад, фразу Let me know if you can't finish the presentation алгоритмічна система може запропонувати замінити на Let me know if you need help finishing the presentation [4]. Обидва речення граматично правильні, однак другий варіант змінює прагматичну функцію висловлення: якщо перше формулювання акцентує на можливому невиконанні завдання, то друге змінює акцент на підтримку співрозмовника та готовність допомогти.

Отже, запропоноване алгоритмом переформулювання стосується не лише форми висловлення, а й комунікативної стратегії та характеру міжособистісної взаємодії. Якщо користувач систематично приймає такі рекомендації, відповідна стратегія може поступово засвоюватися й сприйматися як бажана модель комунікативної поведінки. За таких умов повторювані алгоритмічні рекомендації можуть сприяти формуванню та закріпленню алгоритмічних семіотипів, які , які виявляються у відносно стійких патернах комунікативної поведінки:

повторювана рекомендація → засвоєння комунікативного патерну → закріплення комунікативної норми → формування алгоритмічного семіотипу.

Другим механізмом є алгоритмічна інтерпретація дискурсивних практик. У комунікації без

алгоритмічного посередництва інтерактант самостійно визначає когнітивно-семіотичний модус дискурсивної практики [5; 6], оцінюючи, зокрема, її ввічливість, толерантність, нейтральність, фамільярність, конфліктність або агресивність.

У цифровому середовищі частину цього процесу може попередньо виконувати алгоритмічна система: аналізувати реалізацію дискурсивної практики, визначати ознаки певного когнітивно-семіотичного модусу, зокрема увічливості, толерантності, нейтральності чи фамільярності, або пропонувати певну інтерпретацію [2; 10]. Відтак у процесі осмислення дискурсивної практики інтерактантом з'являється додаткова ланка:

дискурсивна практика → алгоритмічний аналіз і визначення когнітивно-семіотичного модусу → інтерпретація інтерактантом → відповідь.

Така додаткова ланка може допомогти інтерактантові виявити неоднозначність повідомлення, але водночас здатна спрямовувати його до інтерпретації, запропонованої алгоритмічною системою [8; 10].

Третій механізм полягає у формуванні комунікативних очікувань. Постійна взаємодія із системами ШІ може привчати користувача до швидких, структурованих, граматично коректних, послідовних і ввічливих відповідей. Дослідження впливу алгоритмічних підказок для відповідей засвідчують, що їх використання може змінювати мовні характеристики повідомлень і сприйняття співрозмовників [3]. Унаслідок цього в інтерактанта можуть формуватися певні очікування щодо способів реалізації дискурсивних практик, їхнього змістового наповнення та когнітивно-семіотичних модусів кооперативної комунікативної поведінки, зокрема ввічливості, нейтральності й толерантності. Очікування, сформовані у взаємодії з алгоритмічними системами, можуть переноситися на міжособистісну комунікативну взаємодію та впливати на оцінювання дискурсивних практик інших інтерактантів. Проте міжособистісне спілкування залежить від емоцій, характеру стосунків між співрозмовниками, ситуаційних обмежень і спонтанності, тому не завжди відповідає очікуванням, сформованим у взаємодії із системами ШІ. Отже, алгоритмічні очікування не обов'язково замінюють культурні норми, але можуть змінювати критерії, за якими інтерактант оцінює комунікативну ефективність.

Алгоритмічні семіотипи в міжкультурної комунікації. Вплив алгоритмічних семіотипів може особливо виразно виявлятися в міжкультурній комунікації, оскільки представники різних лінгвокультур можуть відрізнятися специфікою комунікативної свідомості, засвоєними комунікативними нормами та способами інтерпретації дискурсивних практик [1; 5; 6]. Ті самі мовленнєві дії можуть по-різному сприйматися й оцінюватися представниками різних культур залежно від їхнього культурного досвіду, ціннісних орієнтирів, фонових знань, конотацій і стратегій взаємодії. Це позначається на інтерпретації повідомлень, виборі комунікативних стратегій і реалізації дискурсивних практик, а отже, і на комунікативній поведінці інтерактантів.

Автоматичний переклад і генерування тексту можуть сприяти адаптації повідомлень до культурного контексту адресата, поясненню культурно зумовлених значень і добору зрозуміліших формулювань [7; 8]. У цьому сенсі ШІ може виконувати посередницьку функцію між мовно-культурними системами. Водночас така медіація не є цілком нейтральною, оскільки вибір алгоритмом певного відповідника чи способу формулювання може визначати, які аспекти культурного значення будуть актуалізовані, а які залишаться поза увагою [2; 7].

Натомість переклад не завжди ґрунтується на однозначній відповідності між словом і його іншомовним відповідником. Наприклад, українське слово туга залежно від контексту може передаватися англійською за допомогою таких лексичних відповідників, як longing, yearning, sadness, homesickness або melancholy. Кожен із них актуалізує окремий аспект значення, проте не обов'язково відтворює весь спектр культурних та емоційних асоціацій, пов'язаних із цим словом. Під час перекладу алгоритмічна система має враховувати контекст і визначати, який конотацію доцільно передати засобами цільової мови [7]. Отже, алгоритмічна система не просто добирає іншомовний відповідник, а бере участь у реконструюванні та репрезентації культурно зумовленого значення в іншому лінгвокультурному просторі [2; 7; 10].

Такий алгоритмічно опосередкований процес має подвійний потенціал. З одного боку, адаптація культурно зумовлених значень до іншого лінгвокультурного контексту може полегшувати міжкультурне порозуміння та зменшувати комунікативні бар'єри. З іншого боку, складне культурно зумовлене поняття може бути зведене до категорії, більш звичної для цільового лінгвокультурного простору. Якщо різні способи вираження та інтерпретації культурно маркованих значень систематично передаються через обмежений набір

універсальних формул, частина культурної специфіки ризикує втрачатися [2; 7; 10].

Отже, ШІ може одночасно сприяти культурній адаптації та стандартизації дискурсивних практик. Якщо запропоновані алгоритмами моделі систематично відтворюються й засвоюються користувачами, вони можуть закріплюватися як патерни комунікативної поведінки та брати участь у формуванні алгоритмічних семіотипів. У цьому сенсі ШІ слід розглядати не як цілком нейтрального посередника, а як учасника міжкультурної комунікації, рекомендації якого можуть впливати на способи інтерпретації культурно маркованих значень, комунікативну свідомість інтерактантів і вибір стратегій взаємодії [2; 8; 10].

Алгоритмічне відтворення культурних стереотипів і формування гібридної комунікативної поведінки. Одним із потенційних ризиків стандартизації дискурсивних практик є відтворення та закріплення культурних стереотипів. Оскільки алгоритмічні системи опрацьовують великі масиви даних, їхні результати можуть відображати наявні в цих даних культурні асоціації, узагальнення та усталені моделі комунікативної поведінки [8; 9]. Якщо певна лінгвокультурна спільнота представлена в цих даних лише через обмежене коло образів і типових характеристик, алгоритмічна система може відтворювати спрощене уявлення про цю спільноту та сприяти закріпленню пов'язаних із нею культурних стереотипів [9].

Серед потенційних ризиків алгоритмічного відтворення культурних стереотипів можливе не лише відтворення стереотипних уявлень, а й їх подальше закріплення в комунікативній свідомості користувачів. Сприймаючи згенеровану відповідь як можливе пояснення культурних особливостей або зразок формулювання, інтерактант може переносити запропоновані алгоритмом моделі у власну комунікативну поведінку. За таких умов може формуватися цикл алгоритмічного відтворення культурних стереотипів:

культурний стереотип → дані → алгоритм → результат роботи системи → людське сприйняття → посилення стереотипу.

У такому разі алгоритмічні системи не лише відображають культурно зумовлені уявлення, а й можуть брати участь у їх відтворенні та поширенні, потенційно сприяючи закріпленню відповідних патернів інтерпретації й комунікативної поведінки [8; 9]. Цей ризик необхідно розглядати з урахуванням внутрішньої неоднорідності лінгвокультурних спільнот. Жодна лінгвокультурна спільнота не є цілком однорідною: її представники відрізняються за віком, соціальним і професійним досвідом, статусом, регіональним походженням та індивідуальними поглядами [5; 6]. Тому узагальнення, яке алгоритмічна система подає як типовий культурний сценарій, не варто автоматично сприймати як універсальну характеристику спільноти або загальноприйняту норму комунікативної поведінки. Критичне оцінювання результатів роботи ШІ з урахуванням конкретного дискурсивного й соціокультурного контексту є важливою умовою відповідального використання алгоритмічних інструментів.

Водночас описані процеси не свідчать про повну заміну культурних семіотипів алгоритмічними. Людина залишається носієм мови, культурного досвіду, традицій і власного комунікативного досвіду, водночас взаємодіючи з цифровими системами, які пропонують варіанти формулювання висловлень, класифікують повідомлення та можуть впливати на інтерпретацію дискурсивних практик [2; 10]. Тому комунікативну поведінку доцільно розглядати крізь призму взаємодії культурних і алгоритмічних семіотипів.

Відповідна взаємодія має рекурсивний характер: культурні норми та усталені дискурсивні практики відображаються в даних, що використовуються алгоритмічними системами, а їхні результати можуть впливати на комунікативні рішення користувачів, формування комунікативних очікувань і способи інтерпретації дискурсивних практик [8; 9]. Схематично цей зв'язок можна подати так:

культурні норми → дані, алгоритми й моделі → відповіді ШІ → комунікативна поведінка → подальше відтворення або трансформація культурних практик.

За повторюваної взаємодії з алгоритмічними системами запропоновані ними способи реалізації та інтерпретації дискурсивних практик можуть засвоюватися інтерактантами й закріплюватися у вигляді відносно стійких патернів комунікативної поведінки та інтерпретаційних схем. У межах цієї статті такі патерни й схеми розглядаються як алгоритмічні семіотипи. Водночас інтерактант не є пасивним реципієнтом алгоритмічних пропозицій: він може приймати, адаптувати, змінювати або відхиляти їх відповідно до власного комунікативного досвіду, засвоєних культурних норм і комунікативних намірів [3; 8].

Отже, гібридна комунікативна поведінка формується внаслідок взаємодії культурних і алгоритмічних семіотипів, опосередкованої комуні-

кативною свідомістю інтерактанта. Алгоритмічні семіотипи можуть впливати на способи реалізації та інтерпретації дискурсивних практик, не витісняючи при цьому культурно зумовлених моделей комунікації. У цьому процесі ШІ постає не лише як інструмент обробки інформації, а й як потенційний чинник трансформації комунікативних норм [2; 3; 10]. Характер і ступінь такого впливу залежать від особливостей алгоритмічної системи, контексту її використання та здатності інтерактанта критично оцінювати запропоновані моделі комунікації.

Висновки. Розгляд комунікативної поведінки крізь призму семіотичних регуляторів дає змогу осмислити участь ШІ у формуванні та регулюванні комунікативної взаємодії. Культурні семіотипи, пов'язані з ментальністю, національним характером і комунікативною свідомістю, забезпечують інтерпретацію дискурсивних практик та впливають на вибір комунікативних стратегій [5; 6]. У цифровому середовищі до цієї системи долучаються алгоритмічні механізми, які можуть брати участь у формуванні комунікативних очікувань, пропонуванні моделей реалізації дискурсивних практик і визначенні способів їх інтерпретації.

Для концептуалізації цих процесів запропоновано поняття *алгоритмічні семіотипи* як аналітичне розширення теорії культурних семіотипів стосовно комунікації, опосередкованої ШІ. Алгоритмічні семіотипи визначено як відносно стійкі патерни комунікативної поведінки та інтерпретаційні схеми, що формуються або закріплюються в процесі взаємодії з алгоритмічними системами й позначаються на виборі мовних засобів, способів інтерпретації дискурсивних практик і стратегій взаємодії. У межах запропонованої концепції виокремлено три механізми алгоритмічного впливу: стандартизацію дискурсивних практик, їх алгоритмічну інтерпретацію та формування комунікативних очікувань.

Аналіз прикладів редагування висловлень і перекладу культурно маркованої лексики засвідчив, що алгоритмічні рекомендації можуть стосуватися не лише форми висловлення, а й прагматичної спрямованості дискурсивної практики та способів репрезентації культурно зумовлених значень. Особливо виразно ця особливість виявляється в міжкультурній комунікації, де ШІ може полегшувати адаптацію повідомлень до іншого лінгвокультурного простору. Водночас перетворення різноманітних способів вираження та інтерпретації культурних значень на обмежений набір типових формул може сприяти стандартизації дискурсивних практик і втраті окремих культурно зумовлених конотацій [2; 7; 10].

Окремо окреслено ризик алгоритмічного відтворення культурних стереотипів. Алгоритмічні системи можуть відображати культурні асоціації та узагальнення, представлені в даних [9], а їхні результати за певних умов можуть сприяти закріпленню спрощених уявлень про лінгвокультурні спільноти. Повторюване використання таких результатів потенційно позначається на комунікативній свідомості інтерактантів, засвоєнні ними певних патернів комунікативної поведінки та формуванні уявлень про прийнятні моделі взаємодії. Водночас цей ризик необхідно розглядати з урахуванням внутрішньої неоднорідності культур і здатності людини критично оцінювати алгоритмічні рекомендації.

Отже, взаємодія культурних і алгоритмічних семіотипів дає підстави розглядати сучасну комунікативну поведінку як гібридну. Така поведінка формується внаслідок взаємодії культурно зумовлених норм, комунікативної свідомості інтерактанта та алгоритмічних моделей, які можуть впливати на реалізацію й інтерпретацію дискурсивних практик. При цьому алгоритмічні семіотипи не замінюють культурних, а взаємодіють із ними в межах рекурсивного процесу: культурні норми відображаються в даних та алгоритмічних моделях, тоді як результати роботи цифрових систем можуть, своєю чергою, сприяти відтворенню або трансформації культурних практик.

Таким чином, ШІ доцільно розглядати не лише як інструмент обробки інформації, а й як потенційного учасника регулювання комунікативної поведінки. Подальші дослідження мають уточнити, за яких умов взаємодія культурних та алгоритмічних семіотипів сприяє міжкультурному порозумінню, а за яких може посилювати стандартизацію дискурсивних практик і закріплення культурних стереотипів.

Список літератури:

1. Корольов І. Р., Маріна О. С. Мультимодальне конструювання соціальної кризи в сучасному англомовному дискурсивному просторі. *Нова філологія*. 2025. № 98. С. 112–120. DOI: https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-98-14.

2. Dondero M. G., Alonso Aldama J., Leone M. Aspects of AI semiotics: enunciation, agency, and creativity. Semiotica. 2025. Vol. 262. P. 1–3. DOI: https://doi.org/10.1515/sem-2025-0014.

3. Hohenstein J., Kizilcec R. F., DiFranzo D., Aghajari Z., Mieczkowski H., Levy K., Naaman M., Hancock J., Jung M. F. Artificial intelligence in communication impacts language and social relationships. *Scientific Reports*. 2023. Vol. 13. Article 5487. DOI: https://doi.org/10.1038/s41598-023-30938-9.

4. Grammarly. Introducing Grammarly's New Tone Rewrite Suggestions. Grammarly Blog. 2022. 26 Oct. URL: https://www.grammarly.com/blog/product/tone-rewrite-suggestions (дата звернення: 23.08.2026).

5. Korolyov I. Ukrainiečių, rusų, lietuvių ir amerikiečių nacionalinis kooperacinis komunikacinis elgesys: nuo kognicijos į diskursą [National Cooperative Behaviour of Ukrainians, Russians, Lithuanians and Americans: from Cognition to Discourse]. *Logos.* 2021. 108. P. 199–212. DOI: https://doi.org/10.24101/logos.2021.68.

6. Korolyov I., Domylivska L. Mentality and National Character as Semiotic Regulators of Communicative Behavior. Journal of History Culture and Art Research. 2020. Vol. 9(1). P. 354–364. DOI: https://doi.org/10.7596/taksad.v9i1.2355.

7. Naveen P., Trojovský P. Overview and challenges of machine translation for contextually appropriate translations. *iScience*. 2024. Vol. 27(10). Article 110878. DOI: https://doi.org/10.1016/j.isci.2024.110878.

8. Polack P. Beyond algorithmic reformism: Forward engineering the designs of algorithmic systems. Big Data & Society. 2020. Vol. 7(1). P. 1–15. DOI: https://doi.org/10.1177/2053951720913064.

9. Tao Y., Viberg O., Baker R. S., Kizilcec R. F. Cultural bias and cultural alignment of large language models. *PNAS Nexus*. 2024. Vol. 3(9). Article pgae346. DOI: https://doi.org/10.1093/pnasnexus/pgae346.

10. Tomalin M. Multimodal social semiotics and the challenge of artificial intelligence. Multimodality & Society. 2025. Vol. 5(2). P. 223–244. DOI: https://doi.org/10.1177/26349795251327939.

Korolyov I. R., Marina O. S. FROM CULTURAL TO ALGORITHMIC SEMIOTYPES: HOW AI RECONFIGURES COMMUNICATIVE BEHAVIOR

The article examines the transformation of communicative behaviour in the context of the growing use of artificial intelligence (AI) and algorithmically mediated communication. The theoretical framework of the study is based on the concept of semiotic regulators of communicative behaviour, associated with the notions of mentality, national character, communicative consciousness, and culturally conditioned discursive practices. The aim of the article is to clarify how algorithmic systems participate in shaping and regulating communicative behaviour. To describe this process, the concept of "algorithmic semiotypes" is proposed as an analytical extension of the theory of cultural semiotypes to the digital environment. The term refers to relatively stable patterns of communicative behaviour and interpretative schemas that emerge or become consolidated under the influence of algorithmic systems and affect the choice of linguistic means and interaction strategies. Three mechanisms of this influence are identified: the standardisation of discursive practices, the algorithmic interpretation of messages, and the formation of communicative expectations. Examples of tone adjustment in messages and the translation of culturally marked vocabulary illustrate how AI recommendations alter the form of a discursive practice, transforming its pragmatic potential and sociocultural meaning. The dual role of AI in intercultural communication is examined: it can facilitate the adaptation of messages to a different cultural context while also contributing to standardisation and the loss of semantic nuances. The article outlines the risk of algorithmic reproduction of cultural stereotypes and their consolidation in users' communicative consciousness and behaviour. It argues that contemporary communicative behaviour should be understood as hybrid, as it emerges through the interaction between human cultural experience and algorithmic systems. The importance of critically evaluating AI recommendations is emphasised.

Keywords: *artificial intelligence, cultural semiotypes, algorithmic semiotypes, communicative behaviour, communicative consciousness, cognitive-semiotic mode, algorithmic system, discursive practice.*

Дата першого надходження статті до видання: 30.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026